

Jens Werlauf (1746-86) med et søkort, malet 9. december 1781 af J. F. Camradt med sin hustru, Wilhelmine Frederikke Wirth (1747-1804). Disse to malerier er kopier af originalerne, malet i 1912 af Sigurd Kielland-Brandt. Billederne er i privateje.

Jens Werlauff og Wilhelmine Frederikke Wirth

Jens Werlauff blev født i Norge 13. sep. 1746. Han tog borgerskab som skipper i København 13. sep. 1780. Gift 13. okt. 1780 med Wilhelmine Frederikke Wirth. Død ombord på skibet Laurvigen i Ostindien 27. marts 1786. Wilhelmine var københavner, født 1. april 1745, død 28. nov. 1804. 3 x tipoldeforældre.

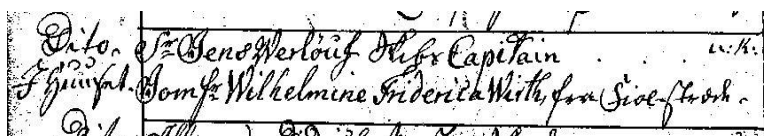
Jens var koffardi-kaptajn, altså kaptajn på et handelsskib. Han var født på gården Nord-Gjerøen i Rødøy i Norge - en ø midtvejs oppe på Norges vestkyst. Jens var søn af den norske præst [Erik Werlauff \(1717-1773\)](#) og [Rebecca Maria Kielstrup \(1718-1786\)](#).

Wilhelmine var datter af [lægen Tobias Wirth \(1706-1760\)](#) og [Sophie Marie Garde \(1713-1780\)](#), døbt i Vor Frue Kirke 4. april i København.

Sønnen Erich skriver:

"Det forekommer mig at kunne erindre, at han — ifølge min Salig Moders Beretning — havde været bestemt for Studeringer, men hvortil han ikke havde Lyst. Kort efter at han var confirmeret, seilede han med en Nordlandsjagt til Bergen, gik derfra videre til Søes og saae aldrig siden, enten sine Forældre eller sit Fødested. Hans Attest for Styrmands-examen var dateret d. 25. October 1766."

Jens og Wilhelmine blev formodentlig forlovet i løbet af 1779 og gift ved et bunkebryllup i Vor Frue Kirke i København den 13. oktober 1780. Det var billigere at få præsten til at holde én tale for flere brudepar og så komme frem enkeltvis bagefter for at blive viet. 7 brudepar blev viet på en gang den dag kl. 16. 14 dage efter brylluppet afsejlede Jens med fregatten Kronprins Frederik til Vestindien.

Fra Vor Frue kirkebog 13. okt. 1780: Vielse.
"Sn. Jens Werlouw Skibs Capitain
Jomfr. Wilhelmine Friderica Wirth fra Fiol
Stræde"

Uddrag af brev fra Jens til sin mor, januar 1781:

Kære Mamma, hvad angår mig selv, så kan jeg ikke takke Gud nok for hans store nåde. For det første er jeg blevet kaptajn på et prægtigt stort fregatskib, kaldet Kronprins Frederic. Vi ligger nu i læ ved Norges kyst, men med den første gode vind, som Gud giver os, sejler vi mod St. Thomas i Vestindien. (...)

Det andet jeg kan fortælle min kære Mamma er, at jeg giftede mig 14 dage, før jeg sejlede fra København – med en lille jomfru, som hedder Wilhelmine Frederikke Wirth, og med hvem jeg har været forlovet siden min sidste rejse. Jeg håber, at dette vil glæde min kærester moder i hendes høje alder – sammen med min kære søster.

Jens Werlauff sejlede bl.a. med skibet Cronprins Friederich, en fregat på 97 fod (29,5 meter).

Der findes en afskrift af en brevsamling fra 1780-83, hvor Jens Werlauf skrev hjem til sin kone, Wilhelmine, fra sit skib "Kronprins Frederik" langt fra Danmark.

Hans kærlighed og forelskelse stråler ud af brevene, ingen kvinde kunne ønske sig ømmere kærlighedsbreve.

I brevene tager Jens Werlauff del i forholdene derhjemme, kommer med råd og anvisninger, og han længes så utroligt efter at høre fra hende.

Fregatten, vestindienfareren Kronprins Frederik, bygget 1768. Tegning fra Handels- og Søfartsmuseet.

Jens' sidste afrejse beskrives af sønnen Eric Chr. Werlauff:

"For at skaane sin frugtsommelige Kone for den smertelige Afskeed, gik han ombord tidlig om Morgen, medens hun sov. Hans sidste Brev var dateret Friderichsnagor d. 17. September 1785; det var dengang den usundeste Tid i Bengalen; mange af Folkene vare syge."

Jens sejlede fra København til Vestindien 3/11 1780 med provisioner. Hjemvendt 8/10 1781 (Berlingske Tidende).

- 14/2 1782 fra Kbh. til Vestindien med varer ("cargaison") og provisioner. Hjemvendt okt. 1782.
- Frederiksstad, Norge til København 11/11 1783 med brædder.
- København til Ostindien 6/9 1784 med varer og provisioner
- Ostindien til København 16/3 1786 med varer.

Børn af Jens Werlauff og Wilhelmine Wirth:

1) Erich Christian Werlauff,

f. 2.7.1781, døbt 13. 7.1781 i Helligåndskirken, Kbh. Død 5.6.1871, historiker, bibliotekar.

2) Rebecca Sophia Werlauff

f. 2.8.1783 , døbt 18. 8.1783 i Helligåndskirken, Kbh. Død 13.11.1848 i Odense (Vor Frue).

3) Marie Magdalene Werlauff,

f.16.10.1884, begravet 22. maj 1786, 1½ år gammel i Helligåndskirken.

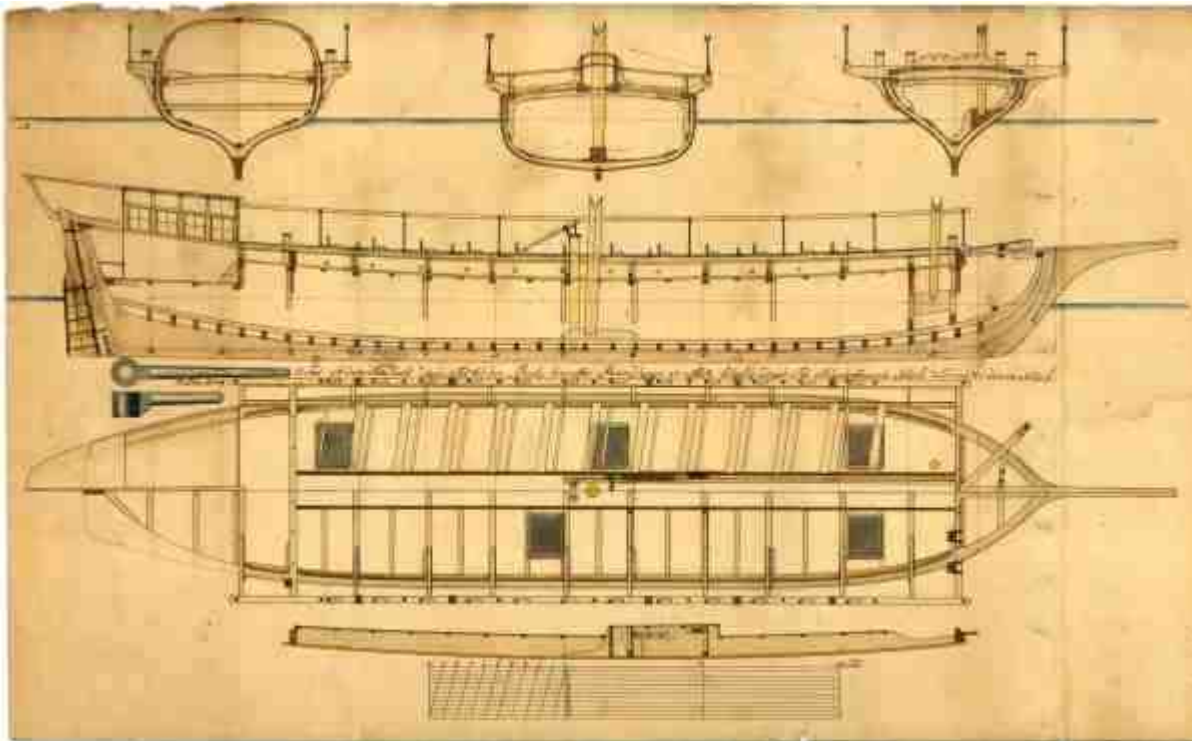
1) Erich Chr. Werlauf (1781-1871). Billede fra Det. kgl. Bibliotek.

Wilhelmine Werlauff, f. Heger (1797-1873), gift med Eric Chr. Werlauff. Wilhelmine var datter af skuespilleren Jens Stephan Heger, ven med Adam Oehlenschläger, og hendes fastre var Kamma Rahbek og Christiane Oehlenschläger. Billede fra Det. kgl. Bibliotek.

Jens Werlauff sejlede i september 1784 til Ostindien som kaptajn på det privatejede skib "Laurvig". I 1787 kom skibet hjem, men uden ham. På hjemvejen var Jens blevet syg og var død den 27. marts 1786. Han begravedes til søs.

Tegning fra Rigsarkivet af Laurvigen, bygget 1768.

Sønnen, historikeren Erich Chr. Werlauff, skriver i "Erindringer af mit Liv"

Om faderens død:

"Jeg mindes endnu, hvorledes min Moder og vor Tjenestepige flittigen saae efter Vinden, da Tiden nærmede sig. Da kom en Dag min Faders Ven, (...)Forvalter P. Poulsen ved Gammel Holm og berettede, at der vare ankomne Breve om at megen Sygdom havde fundet Sted paa Skibet. Af den Tone hvori han talte, mærkede min Moder strax, at min Fader maatte være død; hun brast i Graad; jeg og min Søster kastede os grædende paa Gulvet. Foruden Sygeligheden (en ondartet Feber) paa Skibet, bidrog Ærgrelse over det Tab, han havde lidt paa de medbragte Varer, ogsaa til at fremskynde hans Død paa Hiemreisen."

Om Wilhelmine

Wilhelmines far, lægen [Tobias Wirth](#), døde i 1760 i Næstved. Da moderen blev alene, kom Wilhelmine i huset hos sin morbror, provst Hans Jørgen Garde, fra 1753 sognepræst i Viig og Asminderup i Odsherred. Han var en rar mand. Men hans kone, Vibeke Petrea Friboe (1733-83), var en skrap kone. Hun var "en ferm husmoder og tillige en hustyrant, under hvem min stakkels moder døjede meget ondt. Dette lagde grunden til hendes svage bryst. Jeg har derfor ikke meget til overs for de såkaldte ferme husmødre", skriver Wilhelmines søn, Erich Chr. Werlauff i sine erindringer.

Da Wilhelmine efter nogen tid var kommet hjem til sin mor igen, bidrog hun til husets indkomster ved at lave blomsterpynt. Denne beskæftigelse genoptog hun siden for sin fornøjelses skyld, da hun selv var blevet enke.

Wilhelmines dåbsdag var 4. april, og hun havde vistnok fødselsdag 1. april, men hun brød sig ikke om at blive fejret, og der blev aldrig holdt fest.

Sønnen Erich fortæller: Christiansborg brænder

"1794 d. 26de Februar afbrændte Christiansborg-slot. Natten i Forveien drømte jeg, at jeg saae en stor Bygning med mange Etager staae i Brand, og Matroser klattre op og ned ad Stiger, som vare satte til Vinduerne. Fra vort Kjøkkenvindue kunde vi see Spiret falde. Om Morgen gik jeg ud og saae Garderstalden, dengang lige for Stormbroen, brænde; det var den sidste Deel af Bygningen, som Luerne

fortærede. Da henad Mørkningen man fik at høre, at der var Ild paa Slottet, lagde man ei videre Mærke dertil, da saadant ofte havde fundet Sted, uden at derfor blev giordt videre Allarm; før pludselig Stuerne fyldtes med Røg, da Ilden var brudt ud giennem Taget. Hele Natten igiennem faldt Gnister og Funker som en Ildsnee, som man dog hindrede fra at tænde paa Lofterne; da Riddersalen med dens Malerier brændte, kunde man kiende Fernislugten i Værelserne."

Her boede Jens og Wilhelmine:

Her boede de:
I gamle dage hed det
Snarens Kvarter, matr.
nr. 27 i Magstræde i
København. I dag
hedder det røde hus
Magstræde nr. 17.
På 2. sal fødtes datteren
[Rebecca](#).
Fotos: KKB, marts 2012.

Sønnen Erich fortæller, at han kan huske de voksne tale bekymret sammen efter bastilledagen, da Den Franske Revolution brød ud i 1789. Hvad ville der nu ske i Danmark?

Sønnen Erich Chr. Werlauff skriver:

"Da min fader sidste gang afsejlede, boede vi i Magstræde nr. 27 (nuvær. nr. 17), men i oktober samme år flyttede vi til hjørnet af Ny Kongensgade og Filosofgangen i stenhugger Karlehyes gård, derfra flyttede hun engang i 1785 (?) igen tilbage til samme hus i Magstræde, for her boede vi, da budskabet ankom om min faders død. Men da skibet ankom, boede vi i Nybrogade nr. 5 på 2. sal, tæt ved Assistenshuset."

Maleri af C.D. Fritzsch 1794: Chriatiansborg Slots brand. Wilhelmine og hendes to børn kunne se branden fra deres vinduer. Gnisterne fæg om husets tag. Året efter var der igen storbrand, denne gang i hele København.

Bagefter

Jens Werlauff efterlod sin kone en "overlevelserente" på 300 Rdlr. årligt, og en kapital på 6000 Rdlr. Ved Københavns brand i juni 1795 gik en stor del af deres indbo tabt. De måtte flytte, og boede først en

tid hos Wilhelmines søster, Magdalene, i Kattesundet, og levede derefter meget stille. En rejse til Odense til Wilhelmines bror, præst Tobias Wirth, var en oplevelse uden lige.

Wilhelmine boede ved sin død d. 28. november 1804 på Frederiksberggade 200 (det nuværende Strøget). Hun blev begravet 3. december fra Vor Frue Kirke i København. Da hun døde, skrev den kommende svigersøn [Augustinus Hermann Steenbuch](#) et sørgedigt.

På det trykte titelblad står først: "*Ved Mad. Wilhelmine Frider. Werlauffs Grav den 3.die December 1804 af Augustinus Herman Steenbuch, theol. Student*", og derefter: "*Den gode Moders ömmeste Datter, min hulde Veninde, Rebekke Sophie Werlauff helliges disse Linier, som et lidet Bevis på sand Agtelse, Taknemlighed og Hengivenhed.*" Efter jordpåkastelsen kom dette vers:

*Hvil da, Gode! Hvil i Fred!
Tak for al din Møje!
O! Din løn er Salighed
I det lyse Høje.
Ak, vi tabte alt med Dig!
Vore Hjerter bløde.
Engang i Guds Himmerig
Vi hinanden møde.*

Salmeverset kan synges på "Sving dig op, forsagte sjæl" eller "Lær os, Frelser, livets væld". Ingen af de to melodier bruges ret meget mere. Verset kan også synges på Weyses noget senere melodi fra 1838: "Til vor lille gerning ud".

Kilder:

www.skipper.dk

Axel Steenbuch: *Min slægt fra Egeris*, privat udgivelse 1937, trykt på Det Berlingske Bogtrykkeri i 100 exmpl.

Axel Steenbuch: håndskrevetn slægtsbog over bl.a. slægterne Werlauff og Wirth. Det Kgl. Biblioteks håndskriftsamling.

Afskrift af breve fra Jens Werlauf til Wilhelmine Wirth i familien Kielland-Brandts eje.

Ole Planthins website.

Johs. Steenstrup: artikel om E.C. Werlauff.

Den store danske encyklopædi.

Handels- og Søfartsmuseet, Kronborg.

Webstedet Orlogsbasen/ Rigsarkivet.

Dansk Demografisk Database.

Jens Werlauffs breve 1780-83.

Erich Chr. Werlauff, søn af Jens Werlauff: "Erindringer af mit Liv".

Helligåndskirkens kirkebog.

Vor Frue Sogns kirkebog.

Denne side er oprettet efteråret 2011 og opdateret den 24.nov. 2012 af Katrine Kielland-Brandt